

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 448/2022-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Marko, s. r. o., Grobská 19, Bernolákovo, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Martin Marko, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 18 CoE 25/2021-620 z 31. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na návrh sťažovateľa sa proti povinnému viedlo na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) exekučné konanie pre vymożenie pohľadávky vo výške 715 000 eur s príslušenstvom, a to na podklade exekučného titulu, ktorým bola notárska zápisnica. Predmetom skúmania všeobecných súdov boli námietky povinného proti exekúcii, ktoré boli založené na dvoch podstatných skutkových tvrdeniach, a to, že v skutočnosti pôžička povinnému nikdy nebola poskytnutá a v notárskej zápisnici uznal neexistujúci dlh a že sťažovateľ vystavil povinnému kvitanciu na účel usporiadania vzájomných vzťahov (z dôvodu vedenia notárskej zápisnice v centrálnom notárskom registri), v ktorej potvrdil uspokojenie pohľadávky zo zmluvy o pôžičke v celom rozsahu.

3. Okresný súd v poradí prvým uznesením z 26. februára 2018 vyhovel námietkam povinného proti exekúcii. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z notársky overenej fotokópie kvitancie z 2. decembra 2016 predloženej povinným v námietkovom konaní, ktorá mala potvrdzovať, že sťažovateľ nemá voči povinnému žiadne pohľadávky z titulu zmluvy o pôžičke, z ktorej mal vzniknúť exekučne vymáhaný dlh. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa uvedené uznesenie okresného súdu v napadnutej časti, ktorou bolo vyhovené námietkam povinného, zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (ďalej aj „kasačné rozhodnutie“).

4. Okresný súd v poradí druhým uznesením opätovne rozhodoval o námietkach povinného, ktorým vyhovel a zároveň vyhlásil exekúciu za neprípustnú, pretože nebol preukázaný vznik reálneho kontraktu pôžičky. Z uvedeného dôvodu vyhodnotil exekučný titul ako materiálne nevykonateľný a nespôsobilý na vedenie exekúcie. I toto rozhodnutie napadol sťažovateľ opravným prostriedkom, v ktorom tvrdil, že okresný súd nerešpektoval závery krajského súdu v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení, keďže úlohou súdu prvej inštancie malo byť predovšetkým posúdenie účinkov formálnej kvitancie, pravosti podpisu vystaviteľa kvitancie a doplnenie dokazovania v zmysle poskytnutia pôžičky. S týmito skutočnosťami sa však exekučný súd nevysporiadal.

5. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu vo výroku, ktorým bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú, a súčasne zrušil výrok uznesenia okresného súdu, ktorým bolo vyhovené námietkam povinného z dôvodu jeho nadbytočnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti cituje jednotlivé body odôvodnenia kasačného rozhodnutia krajského súdu, z ktorých majú vyplývať právne záväzné závery pre okresný súd, a tieto porovnáva s obsahom odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu. Tvrdí, že okresný súd sa nedržal právnych záverov odvolacieho súdu a samotný senát krajského súdu pri svojom druhom rozhodnutí začal tvrdiť opak toho, čo uviedol v kasačnom rozhodnutí, pričom týmto postupom „konvalidoval“ postup okresného súdu. Napriek právnemu názoru krajského súdu okresný súd nevykonal dokazovanie, odchyľil sa od jeho vysloveného právneho názoru a opätovne rozhodol rovnako. Sťažovateľ vníma celú situáciu o to závažnejšie, že minimálne povinný mal vedomosť o jeho dôkaznej situácii, keďže jeho obydlie bolo v minulosti vykradnuté a boli mu odcudzené prakticky všetky veci. Rozporným právnym posúdením tej istej veci tým istým odvolacím súdom tak bola sťažovateľovi „úplne popretá jeho možnosť legálneho očakávania na základe právnych názorov vyslovených porušovateľom“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, ku ktorému malo dôjsť uznesením krajského súdu a tým, že sa pri svojom rozhodovaní údajne odchyľil od svojho predošlého právneho názoru vyjadreného v kasačnom rozhodnutí.

8. V súvislosti s vymedzeným predmetom ústavnej sťažnosti je potrebné najskôr uviesť, že podstata namietaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

9. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nesporne i právo účastníka konania, resp. strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

10. Vzhľadom na podstatu argumentácie sťažovateľa je potrebné tiež pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

11. Zohľadňujúc už uvedené judikatúrne východiská, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil opodstatnenosť námietky prezentovanej sťažovateľom v ústavnej sťažnosti a zároveň posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutého uznesenia s limitmi základného práva na súdnu ochranu.

12. Keďže sťažovateľ namieta odchýlenie sa krajského súdu ako súdu odvolacieho od svojho vlastného názoru vyjadreného v predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí, ústavný súd považuje za potrebné v prvom rade zosumarizovať dôvody, ktoré viedli krajský súd ku kasácii v poradí prvého rozhodnutia súdu prvej inštancie o námietkach povinného. Podľa názoru odvolacieho súdu vykazovalo uznesenie súdu prvej inštancie založené na dôkaznej sile kvitancie, ktorá bola vyhodnotená ako dôkaz preukazujúci, že po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti spôsobujúce

zánik vymáhaného nároku, neúplnosť a rozpornosť v hodnotení dôkazov, ktoré vyšli v konaní najavo. Poukázal na logickú rozpornosť tvrdení povinného v námietkach, ktorý na jednej strane poprel poskytnutie pôžičky a na druhej strane kvitanciou preukazoval úhradu dlhu. Podľa názoru krajského súdu exekučný súd pochybil, ak nevzal do úvahy tvrdenia sťažovateľa o tom, že kvitanciu nepodpísal, a ak sa nevysporiadal s tvrdením povinného, že kvitancia mala byť len „formálnym úkonom“, ktorým sa mali vysporiadať vzájomné vzťahy účastníkov z neexistujúceho dlhu. Z týchto dôvodov krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a inštruoval ho v tom smere, aby posúdil účinky „formálnej kvitancie“ a až v závislosti od tohto posúdenia sa ďalej zaoberal dôvodnosťou dokazovania pravosti podpisu vystaviteľa kvitancie (bod 21 kasačného rozhodnutia). Okrem toho, poukazujúc na právnu prax v otázke posudzovania notárskych zápisníc ako exekučných titulov, uložil okresnému súdu, aby doplnil dokazovanie aj v otázke poskytnutia pôžičky povinnému (body 22 – 38 kasačného rozhodnutia). Existenciu pôžičky považoval síce za popísaného skutkového stavu za preukázanú, za sporný moment však považoval to, či k vzniku pôžičky došlo pred vznikom exekučného titulu (t. j. či bola pôžička reálne naplnená odovzdaním peňazí dlžníkovi).

13. Krajský súd v napadnutom uznesení odobril postup okresného súdu, ktorý v zmysle jeho inštrukcií doplnil dokazovanie v podstatnej a zásadnej otázke preukázania odovzdania peňazí vo výške 715 000 eur v hotovosti povinnému. Vzhľadom na výšku peňažných prostriedkov a doterajšiu súdnu prax v obdobných veciach považoval rovnako ako okresný súd za opodstatnené, aby sťažovateľ preukázal, že takouto sumou disponoval a reálne ju povinnému aj odovzdal. Sťažovateľ túto skutočnosť nepreukázal, pričom všeobecné súdy neprijali jeho obranu spočívajúcu v tvrdení, že táto skutočnosť vyplýva z exekučného titulu a preukázanie jej poskytnutia nie je jeho povinnosťou. Krajský súd považoval za plne legitímne, ak exekučný súd pri pochybnosti o vzniku reálneho kontraktu pôžičky skúmal, či k vzniku pôžičky došlo, či predložený exekučný titul má svoj reálny základ spĺňajúci požiadavku formálnej a materiálnej vykonateľnosti a či je tak spôsobilým podkladom na vedenie exekúcie (I. ÚS 349/2016). Napokon to bolo jedným z dôvodov, pre ktorý krajský súd zrušil v poradi prvé rozhodnutie okresného súdu o námietkach povinného.

13.1 Sťažovateľ nepreukázal, že pôžičku v spomínanej výške reálne odovzdal povinnému, pričom v konaní netvrdil, že by uvedenú skutočnosť nemohol preukázať z dôvodu dôkaznej núdze, na ktorú poukazuje v ústavnej sťažnosti; argumentoval iba tým, že dôkaznú povinnosť k tejto skutočnosti nemá. Keďže v konaní pred ústavným súdom uplatnil argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol už v konaní pred všeobecnými súdmi, t. j. v odvolacom konaní, musel ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13.2 Vrátiac sa späť k odôvodneniu napadnutého uznesenia, je potrebné dodať, že krajský súd na podporu správnosti svojho názoru poukázal i na rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 75/2021-300 z 9. decembra 2021 v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu, v ktorom sporový súd riešil kauzálne identické okolnosti uznania dlhu z pôžičky vo výške 400 000 eur taktiež vo forme notárskej zápisnice, pričom ani v tomto prípade nebol preukázaný vznik pôžičky. V dôsledku toho bolo v tomto spore určené, že dlh žalobcu voči žalovanému, ktorý mal vzniknúť na základe zmluvy o pôžičky, neexistuje. Zohľadňujúc tieto zistenia, krajský súd sa napokon stotožnil i s tým záverom exekučného súdu, že ďalšie dokazovanie týkajúce sa pravosti kvitancie nie je dôvodné, keďže nebol preukázaný už samotný vznik pôžičky.

14. Podľa názoru ústavného súdu je z už uvedeného dostatočne zrejmé, že napadnuté uznesenie nie je odklonom od záverov vyjadrených krajským súdom v kasačnom rozhodnutí. Práve naopak, odôvodnenie napadnutého uznesenia je ich zhmotnením a priliehavo reaguje na požiadavky týkajúce sa doplnenia dokazovania i jeho hodnotenia. Je pravdou, že krajský súd v kasačnom rozhodnutí uviedol dve podstatné okolnosti, ktoré bolo potrebné zistiť pre vyhodnotenie námietok povinného doplnením dokazovania, avšak použitím právnej logiky bolo poradie ich skúmania exekučným súdom zvolené správne. Je tomu tak preto, že účinky kvitancie sa vzťahujú k existujúcej pôžičke, a nie naopak. Prvotnou spornou otázkou, ktorú mal okresný súd riešiť, bolo preukázanie odovzdania peňazí, teda vznik reálneho kontraktu. Až následne, podľa výsledku tohto skúmania, teda až za stavu, že by bolo preukázané odovzdanie peňazí, sa mal zamerať na prípadné skúmanie kvitancie. Keďže sťažovateľ nepreukázal, že došlo k odovzdaniu peňazí, dokazovanie týkajúce sa pravosti kvitancie stratilo na význame. Za tejto situácie nemožno rozhodnutie krajského súdu, ktoré odobrilo postup okresného súdu, vnímať ako nerešpektovanie vlastného rozhodnutia, ale ako prirodzený dôsledok hodnotenia vo veci vykonaných dôkazov, ktoré krajský súd pri svojom zrušujúcom rozhodnutí nemohol predvídať.

15. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu tak podľa názoru ústavného súdu sťažovateľovi dostatočne a zrozumiteľne vysvetlilo, prečo sa primárne skúmala otázka preukázania vzniku pôžičky a prečo sa nevykonalo dokazovanie aj v zostávajúcej časti týkajúcej sa pravosti kvitancie, a stalo sa tak dostatočným podkladom na výrok, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o vyhlásení exekúcie za neprípustnú. Rozhodne v ňom nemožno identifikovať dôvod ústavnej neakceptovateľnosti, ktorý v ňom videl sťažovateľ, a preto ani ústavný súd nemá žiaden ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby jeho závery prehodnocoval a následne ich podroboval ústavnoprávnej korekcii.

16. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s napadnutým uznesením nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o jeho neústavnosti. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

17. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2022

Miloš Maďar
predseda senátu